

Han bygger med sjæl

Han er en af landets fremmeste restaureringsarkitekter og har en række af Danmarks mest kendte kirker, museer og herregårde som Gram Slot og Ribe Kunstmuseum på sit cv. For når Jørgen Overby går i aktion, har han altid en helt bestemt mission: Husene skal helst holde for evigt

Af Tom Okke | Foto Robert Attermann

Hvis ikke Jørgen Overby skulle bo her – hvem så? Blot et stenkast fra det smukke Gram Slot i Sønderjylland, for enden af den velholdte barokhave, ligger Gramhus, som det gamle enkesæde fra 1930'erne er blevet døbt. En stor, rød og elegant murstensbygning, der må siges at have en noget omtumlet historie.

Ud over at være hjem for enkefrue Christine Marie Brockenhuus-Schack blev bygningen under Anden Verdenskrig brugt til at huse tyske officerer, og fortællingen går, at den indflydelsesrige tyske feltmarskal Erwin Rommel engang overnattede i huset, efter at han havde været ovre på vestkysten for at besigtige tyskernes forsvarsanlæg.

Det er ikke nødvendigvis nogen glørværdig historie, men alene det faktum, at huset rent faktisk *har* en historie, gør det interessant for sådan en som Jørgen Overby. For ham er en bygning først prisværdig, når den har sjæl. Og sådan har han egentlig altid haft det. Allerede som helt ung besøgte han ofte gamle kirker og tænkte: Hvilke fantastiske rum.

Senere gjorde Jørgen Overby arkitekturen til sin levevej, og han specialiserede sig hurtigt i den niche, der inden for branchen kaldes restaureringsarkitektur. I dag er hans speciale primært historiske, fredede bygninger, slotte og herregårde, kirker samt byhuse. Dertil kommer nye som gamle bygninger, der er opført i bevaringsværdige sammenhænge. Og på den måde har Jørgen Overby formået at kombinere sin private, historiske interesse med sin faglighed.

“Dengang, jeg valgte fag, var restaureringsarkitektur faktisk kendt for at være ret nørdet,” siger Jørgen Overby, der tager imod på førstesalen i Gramhus. >>

Restaureringsarkitekt Jørgen Overby har specialiseret sig i restaurering af ældre, fredede bygninger, slotte og herregårde.

Det er heroppe, han har sin tegnestue, og hvor han hver dag udvikler nye planer for, hvordan en række af landets mest kendte godser, kirker og herregårde skal tage sig ud for eftertiden. Han får dog ikke alle sine idéer helt alene, bedyrer han og introducerer tegnestuens fire kvindelige arkitekter, der alle er i alderen mellem 26 og 32 år.

“De er ret gode til at give mig modspil, og vi har efterhånden et fasttømret team,” siger Jørgen Overby.

Alligevel ryster de kvindelige kolleger lidt på hovedet af Jørgen Overbys bemærkning om fagets noget nørdede image, for sådan er det bestemt ikke længere. I dag er restaureringsarkitektur et eftertragtet fag, og mange nyuddannede arkitekter sætter stor pris på at være med til at bevare nogle af de smukkeste bygninger i Danmark.

“ I vores tegnestue beskæftiger vi os alene med bygninger, der allerede har bevist deres værd

Jørgen Overby, restaureringsarkitekt

“I øvrigt kaldes faget nu for “kulturarv og transformation,” da man jo i princippet transformerer de gamle bygninger og giver dem et nyt liv,” forklarer Jørgen Overby.

Men hvorfor er det så, at danske restaureringsarkitekter lever et så forholdsvis stille liv? Er det, fordi al opmærksomhed rettes mod de unge stjerner som f.eks. Bjarke Ingels eller de allerede etablerede arkitekter, der rejser verden rundt og opfører det ene mastodontbyggeri efter det andet.

“Nej, jeg tror bare ikke, vi har brug for den slags opmærksomhed. Vi lader bygningerne fortælle deres egen historie,” siger Jørgen Overby, der dog er glad for, at flere vælger restaureringsvejen.

“Jeg tænker, at hvis man som arkitekt går rundt med den ambition, at man vil skabe store monumenter, som f.eks. den tyske arkitekt Albert Speer, der drømte om at skabe noget, der varede ind i evigheden, så kan man med restaureringsopgaver faktisk få en meget læn-

Blandt Jørgen Overbys mange restaureringsopgaver er bl.a. Ribe Kunstmuseum, der genåbnede i 2010.

Som noget af det første gennemgår Jørgen Overby gerne hvert enkelt hus' historie for at finde ind til dets sjæl.

Farvesammensætningen, møblerne og selv gulvet har en restaureringsarkitekt ansvar for, som f.eks. her i Ribe Kunstmuseum.

gere livlinje, da man jo primært arbejder med huse og bygninger, der allerede har bevist deres værd. Det er ofte bygninger i verdensklasse,” siger Jørgen Overby, der ikke er bange for at kalde mange af nutidens mere moderne huse for “døgnfluer.”

“I vores tegnestue beskæftiger vi os alene med bygninger, der allerede har bestået deres eksamen og bevist, at de er noget værd.”

Og så er der vel egentlig ikke så meget mere at sige til det? Jørgen Overby er heller ikke typen, der snakker udenom. Han har en klar holdning, og så er det op til andre at vurdere, om de er enige eller ej. Desuden har han en fantastisk evne til at tale i små, smarte sloganer, der hænger ved, som f.eks. denne her:

“Det er detaljen, der skaber helheden.”

Eller hvad med denne lidt mere blærede variant:

“Der er ikke noget, jeg hellere vil end alene at arbejde med den bedste kvalitet.”

Som at stikke øjne ud på huset

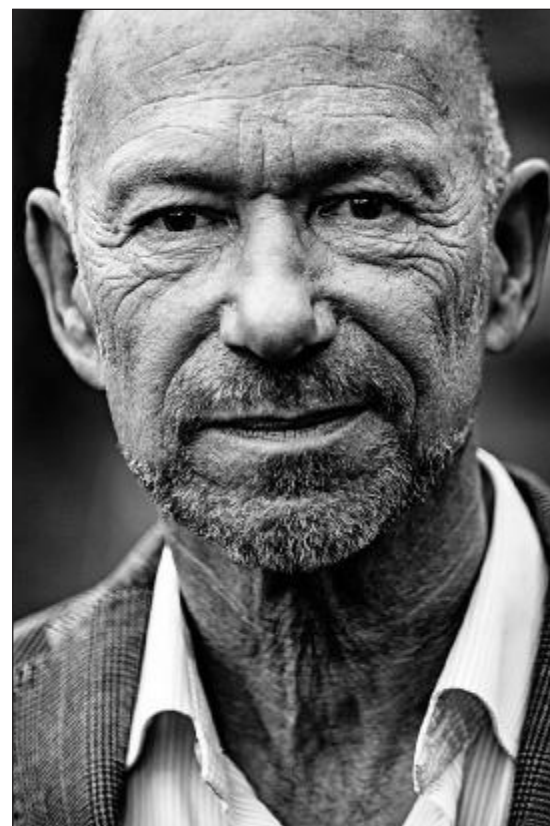
For Jørgen Overby er selve diskussion om kvalitet egentlig ikke nogen diskussion. Det siger sig selv, at han alene vælger de bedste materialer, når han har med restaurering af nogle af landets fineste ejendomme at gøre.

“Det handler ikke kun om penge, men også om selve kvaliteten af de materialer, vi benytter os af. De huse, kirker eller slotte, vi arbejder på, skal holde i mange, mange år, og så nytter det altså ikke noget, at vi bruger andenrangsmaterialer,” siger Jørgen Overby og fremhæver endnu en af sine aversioner: plastikvinduer.

“Jeg kommer *aldrig* til at holde af dem. For mig er vinduer husets øjne, der afspejler husets sjæl. Og sætter man først plastvinduer i, er det som at stikke øjnene ud på huset. Det er ikke i nogens interesse,” siger han.

Som restaureringsarkitekt er du nødt til at sætte dig ind i de enkelte bygningsværkers historie, før du kan forstå, hvad det er for en opgave, du står over for, mener Jørgen Overby.

Derfor tager han altid sammen med en af sine kolleger fra tegnestuen ud til det hus, den kirke eller det gods, de nu skal til at arbejde med, for at lave en >>

Jørgen Overby

Jørgen Overby er født i 1952 og er uddannet restaureringsarkitekt fra Arkitektskolen Aarhus. Efter endt uddannelse kom han til Karsten Rønnows Tegnestue i Haderslev, hvor han i 1984 indgik kompagniskab. Fra 1990 har Jørgen Overby drevet tegnestue i eget navn og har i dag fire ansatte arkitekter, der holder til i Gram i Sønderjylland.

Tegnestuen har i dag specialiseret sig i restaurering af ældre, fredede bygninger, slotte og herregårde og har bl.a. løst opgaver på Vennerslund på Falster, Hverring på Fyn, Stenalt på Norddjurs, Gram Slot i Sønderjylland, Rosenholm nord for Aarhus samt Hagenskov Slot på Fyn. Dertil kommer større enkeltstående projekter som f.eks. restaureringen af Ribe Kunstmuseum samt den netop genindviede sønderjyske kirkegård i Braine i Frankrig. Privat er Jørgen Overby gift med Inge Overby, der er børnehaveklasseleder i Gram. Sammen har de to voksne børn.

“Det er detaljen, der skaber helheden,” siger Jørgen Overby om arbejdet som restaureringsarkitekt.

Møblerne på Ribe Kunstmuseum er specialdesignet af Christoffer Harlang og Nicolai de Gier.

Blandt Jørgen Overbys faste kunder er bl.a. A.P.-Møller Fonden, der også støttede renoveringen af Ribe Kunstmuseum.

grundig observation, hvor alting registreres. Først derefter går selve arbejdet med at finde ind til husets sjæl i gang.

“Det kan godt tage lang tid, men som regel får vi hurtigt en idé om, hvornår huset er opført, i hvilken stilart og med hvilke materialer,” forklarer Jørgen Overby og fremviser en række teglprøver, tagsten og træprofiler, der hænger side om side ude på gangen i tegnestuen.

Som et eksempel på, hvordan man kan restaurere en bygning, men samtidig udvise respekt for den historie, der ligger bag, finder Jørgen Overby en række skitser frem fra et af tegnestuens seneste projekter. Han placerer papirerne foran sig på skrivebordet og bladrer frem til en side fyldt med farverige fotos.

“Her kan du bl.a. se de gamle relikvieskabe, træskulpturer samt prædikestolen i Løgumkloster Kirke, hvis interiør vi netop er blevet bedt om at restaurere. Vi rører ikke ved selve de religiøse effekter, men alt omkring dem går vi ind og nyfortolker,” siger Jørgen Overby og bladrer frem til billedet af en gammel lysekroner, der stammer tilbage fra middelalderen.

“Det kaldes en ringkrone, og som du kan se, var de meget ornamenterede og lidt af et udstyrsstykke med masser af stearinlys. I vores moderne fortolkning tager vi udgangspunkt i denne ringkrone, men laver så en lysekroner med fire ringe, der er sølvbelagt og udstyret med en moderne lyskilde,” forklarer Jørgen Overby.

“På den måde bliver lysekronen moderne i sit udtryk, men samtidig er der klare referencer tilbage til middelalderen, fordi den jo netop skal hænge i et middelalderligt kirkerum.”

“ De huse, kirker eller slotte, vi arbejder på, skal holde i mange, mange år, og så nytter det ikke noget, at vi bruger andenrangsmaterialer

Jørgen Overby

Ingen kopier

På spørgsmålet om, hvorfor man ikke bare restaurerede eller kopierede den oprindelige lysekroner, ser Jørgen Overby pludselig helt forkert ud i hovedet.

“Vi laver ikke kopier. Jeg bryder mig slet ikke om kopier. Vores nyfortolkning af lysekronen er derimod lavet af de bedste materialer og kan snildt hænge i kirken i 300 år eller endnu mere, fordi kvaliteten er dertil,” siger han.

Jørgen Overby medgiver dog, at det nok ikke kommer til at ske, for som regel går der i gennemsnit kun 70 år, før en bygning som f.eks. en kirke trænger til en kærlig hånd. Og så skal der gerne ske noget nyt, forklarer Jørgen Overby, der er taknemmelig for, at vi herhjemme har en række private fonde, der er villige til at bruge store summer og ressourcer på at vedligeholde og endda udvikle vores fælles kulturarv.

“Jeg aner ikke, hvad vi skulle gøre uden dem,” siger Jørgen Overby med henvisning til bl.a. Realdania samt A.P. Møller Fonden, der begge har bidraget væsentligt til mange af de projekter, han i årenes løb har været involveret i. Dog har han endnu aldrig selv opsøgt én eneste opgave, forklarer han.

“Nej, det har jeg faktisk ikke. Måske skyldes det måden, vi arbejder på, hvor det ene projekt ofte medfører det andet. Men nej, i mine 30 år som arkitekt har jeg endnu aldrig opsøgt en opgave. Det er da ganske godt klaret, hvis jeg selv må sige det.” ●

Lords Travel præsenterer verdens
mest udsøgte hotelkollektion:

Små er godt

SÆRPRISER PÅ SMALL LUXURY HOTELS

SMALL LUXURY
HOTELS KAMPAGNE:

Stor luksus til
små priser

VELASSARU, MALDIVERNE

FRA **14.995***

RING OG HØR OM SÆRTILBUD
PÅ BUSINESS CLASS

Velassaru er perlen i Det Indiske Ocean. I oplever udsøgt luksus på en privat paradiso, hvor I bliver forkælet som filmstjerner med gourmetoplevelser, spa og total afslapning på nogle af planetens smukkeste strande. Perfekt til parferie.

Small Luxury Hotels er verdens mest udsøgte kollektion af hoteller. Eksklusive resorts med ganske få værelser og service og forkælelse i verdensklasse. Her har vi udvalgt tre af vores favoritter, og tilbyder dem til helt særlige priser.

Ring, og hør mere:

Inkl. helpension & daglig spa!

**PANGKOR LAUT
RESORT, MALAYSIA
RITZ-CARLTON
KUALA LUMPUR,
MALAYSIA
FRA KUN 21.995**

Bliv forkælet på verdensberømt luksus-resort med gourmet-helpension, daglig spa og superstrande, og oplev pragtfulde Kuala Lumpur på byens top-hotel.

Pris pr. pers. inkl. fly m. Singapore Airlines/Silk Air, 2 nætter Ritz-Carlton m. morgenmad, 7 nætter Pangkor Laut m. helpension, 1 x spa pr. person pr. dag, 1 x Sunset Cruise samt transfers.

Inkl. 2 gratis nætter!

**TONGSAI BAY,
KOH SAMUI,
RITZ-CARLTON,
SINGAPORE
FRA 15.995**

Først forkælelse på femstjernet familiedrevet øko-luksus i privat paradiso på pragtfulde Koh Samui, dernæst miniferie på et af Østens bedste city-hoteller.

Pris pr. pers. inkl. fly m. Singapore Airlines/Silk Air, 12 nætter Tong Sai Bay inkl. morgenm. & 1 x middag, 2 nætter Ritz-Carlton, transfers.

**LORDS
TRAVEL**

33 13 30 60
www.lordstravel.dk